

Konkurentsiamet

**Hinna- või järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalike
andmete esitamise juhend gaasivõrguettevõtjale**

Tallinn 2018

SISUKORD

1	Sissejuhatus ja seadusandlikud alused.....	3
2	Mõisted	4
3	Küsimustik.....	5
4	Küsimustiku täitmise ja esitamise kord	6

1 Sissejuhatus ja seadusandlikud alused

Konkurentsiamet (edaspidi amet) rakendab käesolevat juhendit maagaasiseaduses (edaspidi MGS) sätestatud juhtudel ja korras. Selleks, et ametil oleks võimalik kooskõlastada gaasi võrguteenuse hindu või läbi viia järelevalvemenetlusi, kirjeldatakse juhendis gaasivõrguettevõtjalt nõutavate andmete, dokumentide ja selgituste esitusviisi.

MGS § 1 lg 2 alusel peavad gaasi ülekande ja jaotamise tegevused olema koordineeritud ning vastama objektiivsuse, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele, et tagada kindel, usaldusväärne, efektiivne, põhjendatud hinnaga ning keskkonnanõuetele ja tarbijate vajadustele vastav gaasivarustus.

MGS § 8 lg 2 alusel peab gaasiettevõtja raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestama põhimõtted, mille kohaselt peetakse arvestust gaasi jaotamise, müügi ja nende tegevustega mitteseotud (mittepõhitegevuse) tegevusalade kohta nii, nagu oleksid kohustatud seda tegema nendel tegevusaladel eraldi tegutsevad ettevõtjad.

MGS § 8 lg 3 alusel peab gaasiettevõtja lubama ametil kontrollida oma raamatupidamist ning andma oma majandustegevuse kohta vajalikke selgitusi.

MGS § 23 lg 3 sätestab, et võrguteenuse hind tuleb kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude katmine;
- 2) investeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt;
- 6) võrguteenuse hind peab katma võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmise põhjendatud kulud.

MGS § 23² lõikest 3 tulenevalt peavad võrguteenuse hinnad olema kujundatud kulupõhiselt ja lähtuma kuluefektiivsusest, mistõttu on Konkurentsiametil õigus kontrollida võrguettevõtja poolt rakendatavat hinnakujundust. Kontrolli teostamise õigus ei tähenda, et kontrollimine piirdub vaid veendumisega selles, kas ettevõtja poolt teostatud arvutused on matemaatiliselt õiged. Tulenevalt hinna kooskõlastamise regulatsiooni eesmärgist (MGS § 1 lõige 2) on Konkurentsiametil õigus hinnata ka seda, kas võrguteenuse hindadesse arvestatud komponendid on taotletud mahus vajalikud ja põhjendatud.

MGS § 23 lõike 4 alusel peab võrguettevõtja võrguteenuse hinnad ja nende kehtestamise alused esitama Konkurentsiametile kooskõlastamiseks ja ameti nõudel põhjendama hindade moodustamist.

MGS § 37 lõike 3 punkt 4 alusel on Konkurentsiameti ülesandeks kooskõlastada MGS § 23 lg 4 nimetatud võrguteenuse hinnad.

MGS § 37 lõike 1 alusel teostab riiklikku järelevalvet MGS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle amet. MGS § 38 alusel võib amet MGS-s sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse(edaspidi KorS) §-des 30, 31, 32 ja 50 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid KorS-s sätestatud alusel ja korras. Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 38 lõike 1 alusel on haldusorganil (ametil) õigus nõuda

haldusmenetluse käigus menetlusosalistelt ning muudelt isikutelt nende käsutuses olevate tõendite ja andmete esitamist, mille alusel haldusorgan teeb kindlaks asja lahendamiseks olulised asjaolud.

MGS § 38¹ alusel on ametil õigus kehtestada gaasi ajutine ülekande- või jaotamishind kuni kaheks kuuks olukorras, kus ülekande- või jaotamishind ei ole põhjendatud ning gaasiettevõtja ei järgi korrakaitseorgani tehtud ettekirjutust.

MGS § 23 lõigete 4¹ ja 4² alusel töötab amet välja metoodika "Gaasi võrguteenuse hinna arvutamise ühtne metoodika jaotusvõrguettevõtjatele" (edaspidi Metoodika). Metoodikat rakendatakse sarnaselt ja ühetaoliselt kõigi ameti regulatsiooni alla kuuluvate ettevõtjate tegevuse analüüsimisel ning hindade kooskõlastamisel järgides võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtet. HMS § 5 lõikest 1 tulenevalt on ametil õigus määrata kaalutusõiguse alusel menetlustoimingu vorm, millest lähtudes on amet välja töötanud hinna- või järelevalvemenetluse läbiviimiseks vastavad vormid MS Exceli tabelite kujul: "Küsimustik gaasivõrguettevõtjatele" (edaspidi Küsimustik). Metoodika ja Küsimustik on välja töötatud lähtuvalt konkurentsiseaduse¹ (edaspidi KonkS) § 181; MGS § 8 lg 2 ja 3; § 23 lg 3 ja 4 ning § 38 ja 38¹. Metoodika ja Küsimustik on avaldatud ameti veebilehel: <http://www.konkurentsiamet.ee/>.

HMS § 25 lg 1 kohaselt toimetatakse haldusakt menetlusosalisele kätte vastavalt ettevõtja poolt taotluses tehtud valikule (dokumendi väljastanud haldusorgani poolt elektrooniliselt või postiga). Haldusakt edastatakse elektronposti aadressile, mis on toodud Äriregistris või millelt esitati hinnataotlus (edaspidi taotlus) juhul, kui taotluses ei ole märgitud teisiti.

2 Mõisted

2.1. **Majandusaasta** – prognoosil põhinev kulgev (jooksev) majandusaasta (12-kuuline periood).

Näide: kui taotlus esitatakse veebruaris 2019 (juhul, kui ettevõtja majandusaasta kestab jaanuarist kuni detsembrini) ja kooskõlastatud hinda saab rakendada alates juunist 2019², siis tuleb veerus „majandusaasta“ kajastada 2019. aasta prognoosandmed. Taotluse analüüsimisel käsitletakse regulatsiooniperioodina "majandusaasta" andmeid.

2.2. **Majandusaasta miinus 1, 2 ja 3 aastat** – majandusaastale eelnenud kolme majandusaasta tulud, kulud, efektiivsusnäitajad jne (peavad sisaldama auditeeritud majandusaastate tulemusi).

Näide: kui taotlus esitatakse veebruaris 2019 (juhul, kui ettevõtja majandusaasta kestab jaanuarist kuni detsembrini) ja kooskõlastatud hinda saab rakendada alates juunist 2019, siis "majandusaasta" on aasta 2019, "majandusaasta miinus 1 aasta" on aasta 2018; "majandusaasta miinus 2 aastat" on aasta 2017 ja "majandusaasta miinus 3 aastat" on aasta 2016.

2.3. **Majandusaasta pluss 1 aasta** – majandusaastale järgnev aasta.

¹ KonkS § 18¹ sätestab, et eri- või ainuõigust või olulist vahendit omav ettevõtja on kohustatud pidama eraldi arvestust iga toote või teenusega seotud tulude ja kulude kohta, lähtudes järjepidevalt kohaldatavatest ja objektiivselt põhjendatud arvestuspõhimõtetest, mis tuleb selgelt kindlaks määrata ettevõtja sise-eeskirjades. Tulude ja kulude arvestus peab võimaldama hinnata, kas ettevõtja toote või teenuse hind on mõistlikus vahekorras toote või teenuse väärtusega.

² MGS § 23 lg 6 kohaselt avalikustab jaotusvõrguettevõtja võrguteenuse kooskõlastatud hinnad oma veebilehel ja teavitab tarbijat uutest hindadest vähemalt kaks kuud ette.

*Näide: kui taotlus esitatakse juulis 2019 (juhul, kui ettevõtja majandusaasta kestab jaanuarist kuni detsembrini) ning kooskõlastatud hinda saab rakendada alates novembrist 2019, siis tuleb veerus "majandusaasta pluss 1 aasta" kajastada 2020.aasta prognoosandmed. **Taotluse analüüsimisel käsitletakse regulatsiooniperioodina "majandusaasta pluss 1 aasta" andmeid.***

- 2.4. **Regulatsiooniperiood** – 12-kuuline periood, mille prognoositud müügikogus, kulud ning põhjendatud tulukus on võrguteenuse hinna arvutamise aluseks.
- 2.5. **Võrguettevõtja** – ettevõtja, kes osutab võrguteenust (kas ülekande või jaotamise teenust või mõlemat).
- 2.6. **Võrguteenus** – võrgu kaudu gaasi ülekande või jaotamise teenuse osutamine.

3 Küsimustik

Küsimustik peab sisaldama andmeid, mille alusel on ametil võimalik läbi viia hinna- või järelevalvemenetlust, et kontrollida taotletava või varasemalt kooskõlastatud võrguteenuse hinna kulupõhisust tulenevalt MGS § 23 lg 3 või § 38¹. Küsimustikus tuleb täita alljärgnevad tabelid:

3.1. Tabel A. Üldandmed

3.2. **Tabel B. Muutuvkulud** – sõltuvalt taotluse esitamise ajast tuleb tabelis täita ainult üks veerg, nt veerg "regulatsiooniperiood = majandusaasta" või veerg "regulatsiooniperiood = majandusaasta pluss 1 aasta".

3.3. **Tabel C. Tegevuskulud** – kajastada kõikide tegevusalade tegevuskulud ettevõtja raamatupidamise aruande alusel, sh tuua eraldi välja võrguteenuse osutamisega seotud tegevuskulud. Esitada selgitused, millistest põhimõtetest lähtutakse ettevõtja üldjuhtimis- ja tegevuskulude jagamisel erinevate tegevusalade ja teenuste vahel.

3.4. **Tabel D. Põhivara nimekiri** – loetleda gaasi võrguteenuse osutamisega seotud põhivara vastavalt ettevõtja raamatupidamise andmetele, sh eristada andmed tarbijate poolt tasutud liitumistasude eest ja tagastamatu abi raames soetatud (sh sihtfinantseerimine) põhivara kohta. Esitada andmed põhivara soetus- ja jääkmaksumuste, akumuleeritud kulumi, aasta kulumi ja põhivarale määratud kuluminormide kohta.

3.5. **Tabel E. Investeeringud** – loetleda gaasi võrguteenuse osutamisega seotud investeeringud, sh tuua eraldi välja võrkude (torustike) pikkused ning liitumistasude, tagastamatu abi (sh sihtfinantseerimine) ja omavahendite eest teostatud ja prognoositavad investeeringud.

3.6. **Tabel F. Kulumi arvestus** – võrguteenuse hinda lülitatava kulumi suuruse arvestamisel tuleb aluseks võtta gaasi võrguteenuse osutamisega seotud põhivara väärtuse järjepidev arvestus (MGS § 23² lg 6), mis sisaldab üksnes omafinantseeritud põhivara maksumust [omafinantseeritud põhivara = kogu põhivara – liitumistasud, tagastamatu abi (sh sihtfinantseering)].

3.7. **Tabel G. Põhjendatud tulukus** – sõltuvalt taotluse esitamise ajast tuleb tabelis täita ainult üks veerg, nt veerg "regulatsiooniperiood = majandusaasta" või veerg "regulatsiooniperiood = majandusaasta pluss 1 aasta".

- 3.8. **Tabel H. Taotlus** – sõltuvalt taotluse esitamise ajast tuleb tabelis täita ainult üks veerg, nt veerg "regulatsiooniperiood = majandusaasta" või veerg "regulatsiooniperiood = majandusaasta pluss 1 aasta".

Vajadusel võib amet täiendada eelnimetatud tabelite loetelu.

4 Küsimustiku täitmise ja esitamise kord

- 4.1. Gaasivõrguettevõtja esitab täidetud Küsimustiku ametile järgmistel juhtudel:
- 4.1.1. kui esitatakse taotlus võrguteenuse hinna kooskõlastamiseks;
  - 4.1.2. kui amet nõuab MGS § 38¹ alusel gaasivõrguettevõtjalt andmete esitamist seoses gaasi ajutise ülekande- või jaotamishinna kehtestamisega kuni kaheks kuuks olukorras, kus ülekande- või jaotamishind ei ole põhjendatud ning gaasiettevõtja ei järgi korraaitseorgani tehtud ettekirjutust;
  - 4.1.3. kui amet vajab andmeid järelevalvemenetluse läbiviimiseks, et kontrollida gaasivõrguettevõtja poolt rakendatavat hinnakujundust.
- 4.2. Kui gaasivõrguettevõtja ei täida Küsimustiku tabeleid (vt punkt 3), ei esita nõutud lepinguid, ei selgita ega põhjenda võrguteenuse hinna moodustamise aluseid (MGS § 23 lg 4), mis on vajalik taotletava võrguteenuse hinna kooskõlastamiseks, loeb amet esitatud taotluse puudustega taotluseks (HMS § 15 lg 2 mõttes) ega alusta selle menetlemist enne puuduste likvideerimist. Menetlustähtaeg loetakse alanuks alates nõuetekohase taotluse registreerimisest (kooskõlas HMS § 33 lg 2).
- 4.3. Küsimustik tuleb täita ja esitada võrguteenuse hinda kooskõlastada sooviva gaasivõrguettevõtja kohta. Kontserni kuuluva gaasivõrguettevõtja puhul võib amet vajadusel nõuda ka koondküsimustiku esitamist kontserni kõikide gaasivõrguettevõtjate lõikes. Vastavalt MGS § 8 lõikele 2 peab gaasivõrguettevõtja raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestama põhimõtted, mille kohaselt peetakse arvestust gaasi ülekande, jaotamise, müügi ja nende tegevustega mitteseotud tegevusalade kohta nii, nagu oleksid kohustatud seda tegema nendel tegevusaladel eraldi tegutsevad ettevõtjad.
- 4.4. MGS § 37 lõike 2 kohaselt Konkurentsiamet tagab ettevõtja ärisaladuse hoidmise ja kasutab enda käsutuses olevat teavet üksnes käesolevast seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Tulenevalt eeltoodust tuleb esitatud andmete juures ära märkida, millist informatsiooni ja millisel põhjusel/põhjustel peab ettevõtja oma ärisaladuseks.
- 4.5. Punktis 3 nimetatud Küsimustik tuleb täita ja esitada jooksva majandusaasta, sellele eelnenud kolme majandusaasta ja jooksvale aastale järgneva majandusaasta kohta. Nimetatud põhimõtte on ka kooskõlas MGS § 23² lg 1 põhimõttega, et võrguteenuse hinna arvutamisel võetakse aluseks viimase kolme kalendriaasta aritmeetiline keskmine müügikogus.
- Näide: ettevõtja majandusaasta algab 01. jaanuar ja lõppeb 31. detsember ning ettevõtja esitab taotluse 2019.aastal. Sellisel juhul esitab ettevõtja täidetud Küsimustiku perioodi 2016 kuni 2020 kohta (3-e eelnenud majandusaasta 2016-2018 tegelikud andmed, jooksva majandusaasta 2019 prognoosandmed ja sõltuvalt taotluse esitamise ajast prognoosandmed majandusaasta 2020 kohta).*
- 4.6. Andmed tuleb esitada Küsimustiku tabelites 12-kuuliste perioodidena, sõltuvalt majandusaasta alguse- ja lõpukuupäevast. Kui kooskõlastatud võrguteenuse hinna

rakendamise alguskuupäev ei lange kokku majandusaasta algusega, siis juhitudakse alljärgnevalt:

- kui taotletav võrguteenuse hind rakendub tarbijatele majandusaasta I poolaastal, tuleb taotluses võtta regulatsiooniperioodiks "majandusaasta";
- kui taotletav võrguteenuse hind rakendub tarbijatele majandusaasta II poolaastal, tuleb taotluses võtta regulatsiooniperioodiks "majandusaasta pluss 1 aasta".

Näide: Gaasivõrguettevõtja majandusaasta algab 01. jaanuar ja lõpeb 31. detsember. Kui taotlus esitatakse veebruaris 2019 ning hinda saab rakendada alates juunist 2019, siis tuleb veerus "majandusaasta" kajastada 2019. aasta prognoosandmed ning taotluse analüüsimisel käsitletakse regulatsiooniperioodina "majandusaasta" andmeid. Kui taotlus esitatakse juulis 2019 ja hinda saab rakendada alates novembrist 2019, siis tuleb kajastada veerus "majandusaasta" 2019. aasta prognoosandmed ning veerus "majandusaasta pluss 1 aasta" 2020. aasta prognoosandmed ning taotluse analüüsimisel käsitletakse regulatsiooniperioodina "majandusaasta pluss 1 aasta" andmeid.

- 4.7. Lisaks punktis 3 nimetatud Küsimustiku tabelite täitmisele võib amet gaasivõrguettevõtjalt täiendavalt nõuda investeringute kava esitamist 5-aastases perspektiivis majandusaastate lõikes koos põhjendustega (investeringute mõju analüüs võrguteenuse hinna kujunemisel).
- 4.8. Taotluse Küsimustik, seletuskiri ja muud nõutud lisamaterjalid tuleb esitada elektroonsel kujul (kõik tabelid MS Exceli formaadis koos arvutustes kasutatud valemitega) digitaalselt allkirjastatuna ettevõtja allkirjaõigusliku isiku poolt (vastavalt äriregistri kande) ameti e-posti aadressile info@konkurentsiamet.ee.